

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus imikutele ja väikelastele ning meditsiiniliseks eriotstarbeks ettenähtud toiduainete kohta”

KOM(2011) 353 lõplik – 2011/0156 (COD)

(2012/C 24/26)

Raportöör: **Madi SHARMA**

5. juulil 2011 otsustasid Euroopa Parlament ja nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus imikutele ja väikelastele ning meditsiiniliseks eriotstarbeks ettenähtud toiduainete kohta”

KOM(2011) 353 lõplik – 2011/0156 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 6. oktoobril 2011.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 475. istungjärgul 26.-27. oktoobril 2011 (26. oktoobri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 141, erapooletuks jäi 6.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldab komisjonile kiitust toiduaineid käsitlevate olemasolevate õigusaktide põhjaliku läbivaatamise eest ning märgib, et keeruline on selgelt vahet teha kogu elanikkonnale ja teatud elanikkonnarühmadele ettenähtud toiduainete vahel. Selguse puudumine raskendab eelkõige liikmesriikide ja kodanikuühiskonna jaoks olemasolevate õigusaktide tõlgendamist, rakendamist ja jõustamist.

1.2 Komisjon on läbi viinud põhjaliku mõjuhindamise ja sellega seonduva konsulteerimise, et järgida oma eesmärke siseturu sidususe, lihtsustamise ja ühtlustamise osas. Mõjuhindamisel vaadeldi selliseid valdkondi nagu haldustõkked, toodete koostise ja märgistuse muutmine, innovatsioon, konkurentsivõime, hinnad, tarbijakaitse ja teavitamine, võimalik mõju tööhõivele ja väikeettevõtetele ning sotsiaalne heaolu.

1.3 Oluline on säilitada meditsiiniliseks eriotstarbeks ettenähtud toiduainete kehtiv määratlus, et eristada neid üldtarbimiseks mõeldud toiduainetest ja tagada oluliste koostisainete (nt aminohapete ja oligopeptiidide) lisamine nende koostisse.

1.4 Samuti pooldab komitee seda, et toitumise seisukohast täisväärtuslike toitude kategooriasse hõlmataks enneaegsete imikute piimasegud, kuivõrd enneaegsete imikute näol on tegemist äärmiselt haavatava elanikkonnarühmaga, kes on sageli halva tervisega.

1.5 Komisjon tunnustab, et raamõigusaktide praegune kohaldamine toob siseturul kaasa kaubanduse moonutused, mis tulevad liikmesriikidepoolsest erinevast tõlgendamisest ja jõustamisest. Kavandatava uue määrusega kõnealused moonutused loodetavasti kõrvaldatakse, põhjustamata kõnealuses sektoris ebasoodsaid tagajärgi tööhõivele või VKEdele, ning võimaldades innovatsiooni jätkumist.

1.6 Kõik inimitoiduks ettenähtud tooted on praegu Euroopa Toiduohutusameti toetusel kaitstud ELi õigusaktidega toiduohutuse, märgistamise ja toiduainetele kehtivate nõuete valdkonnas. Uus ettepanek toetab ELi õiguseeskirjade ühtlustamist toiduohutuse ja tarbijakaitse valdkonnas, kõrvaldades igasuguse kattuvuse ja ebaselguse. Subsidiaarsuse põhimõttest peetakse kinni, võimaldades liikmesriikidel kohaldada siseriiklikke eeskirju, kui see on rahvatervisekaitse seisukohast õigustatud.

1.7 Komitee kutsub komisjoni üles vaatama hoolika teadusliku hindamise käigus läbi kasvu soodustavad lastetoidud 12-36-kuustele lastele. Praegu on nende kohta esitatud vastuolulisi teaduslikke järeldusi ning üldsus nõuab selget juhtimist ja teavet.

1.8 Komitee leiab, et uues õigusaktis tuleks säilitada kehtiv õigussäte (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/39/EÜ eritoiduks ettenähtud toiduainete kohta, artikli 8 lõige 2), mis võimaldab anda teavet eritoiduks ettenähtud toiduainete ja nende õige kasutuse kohta meditsiinilise ettevalmistusega isikutele, et nad saaksid tarbijaid ja patsiente asjakohaselt teavitada ja neile soovitusi anda.

1.9 Komitee kutsub komisjoni üles tagama, et ei tekiks konkurentsimoonutusi sporditoidu valdkonnas, mille jaemüügitur Euroopas ulatub hinnanguliselt 2 357 miljoni euronile ning mille iga-aastane kasv on 7%. Toiduohutuse ja märgistamise laiemas kontekstis kutsub komitee komisjoni üles kaaluma tulevastes õiguseaktides hoiatuste kasutamist toiduainetel, mille toitaineprofiilid (eelkõige sportlastele mõeldud toiduainete ja kaalu langetavate või dieettoiduainete puhul) võivad avaldada kahjulikku mõju, kui neid tarvitatakse pika aja vältel või ebasoovitavas koguses.

1.10 Komitee tunnistab, et seoses Euroopas praegu valitseva majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise mitmekesisusega võib juhtuda, et ei ole võimalik varustada kõiki elanikkonnarühmi tervislikuks eluks vajalike toitainetega, ning see on toonud kaasa toidulisandite arengu, mille kohta on komisjon välja töötanud reklaami- ja märgistamiseeskirjad. Selles osas toetab komitee kindlalt ELi praegusi seadusandlikke ja rakendusmeetmeid, millega tagatakse, et kõik toiduainetega seotud vabatahtlikud väited oleksid selged, täpsed ja põhjendatud. Kõnealused väited ei tohi segadust tekitada, et lõpptarbija saaksid teha teadlikke valikuid, ning et meditsiinilise, toitumisealase või farmaatsiaalase ettevalmistusega isikutel oleks meditsiiniliseks eriotstarbeks ettenähtud toiduainete puhul võimalik saada asjakohast teavet nende toiteväärtuse ja õige kasutuse kohta.

1.11 Lõpetuseks tervitab komitee komisjoni ettepaneku põhjendustes esitatud jätkuvat nõuet toidu- ja söödaalase kiirhoiatussüsteemi kohaldamiseks toidukriiside korral, mis võivad mõjutada tarbijaid kogu Euroopas.

2. Taustteave

2.1 Ohutute ja tervislike toiduainete vaba liikumine on siseturu tähtis osa ning mõjutab olulisel määral kodanike tervist ja heaolu. Selleks töötati välja ELi toidualased õigusaktid, tagamaks, et „toitu ei tohi turule viia, kui see ei ole ohutu“. Kõnealune nõue kehtib nii koostisosadele kui ka märgistamissätetele.

2.2 1977. aastal võeti vastu dieettoiduainete raamdirektiiv (direktiiv 2009/39/EÜ), käsitlemaks asjaolu, et „eritoiduks ettenähtud toiduaineid käsitlevate siseriiklike õigusaktide erinevused takistavad nende toiduainete vaba liikumist, [ja] võivad tekitada ebavõrdseid konkurentsitingimusi“. Meditsiiniliseks eriotstarbeks ettenähtud toiduainete määratluse mõisted on ettepanekus alles jäetud, mis tagab nende eristamise tavatoiduainetest ja oluliste ainete lisamise nende koostisesse. Üldsätete ja märgistamise üldeeskirjade all toodud eritoidu üldmääratluses märgitakse, et eritoidul on kolm peamist iseärasust:

— nad erinevad märgatavalt tavatoiduainetest (koostise või valmistusviisi poolest);

— nad on mõeldud teatud elanikkonnarühmadele ning mitte üldelanikkonnale;

— nad peavad vastama nende inimeste eritoitumisvajadustele, kellele nad on ette nähtud.

2.3 Näited eritoidust – vastavalt dieettoiduainete raamdirektiivi määratlusele – on imikutele ja väikelastele, gluteenitalumatusega inimestele või meditsiiniliseks eriotstarbeks ettenähtud toiduained, mille puhul tuleb teha pakendile märges eritoiduks sobivuse kohta. Paljude jaoks neist tooterühmadest (imikute piimasegud, teraviljapõhised töödeldud toidud ja muud imikutoidud, vähendatud energiasaldusega dieetid kasutatavad toiduained, meditsiiniliseks eriotstarbeks ettenähtud toiduained ning gluteenitalumatusega inimestele ettenähtud toiduained) on juba koostatud spetsiaalsed õigusaktid, mis sisaldavad nende toiduainete koostist ja märgistamist puudutavaid eeskirju. Kuid puuduvad spetsiaalsed eeskirjad sporditoidule ning diabeetikutele ja laktoositalumatusega inimestele ettenähtud toiduainetele.

2.4 2007. aastal algatas komisjon liikmesriikidega konsultatsioonimenetluse dieettoiduainete raamdirektiivi teemal. Sellest ajast alates on peetud konsultatsioone liikmesriikide, talitustevaheliste juhtrühmadega ((SANCO, AGRI, ENTR, RTD, TRADE ja peasekretariaat) ning tööstuse ja tarbijarühmadega ning valminud on väline konsultatsiooniaruanne.

2.5 Pärast konsultatsioone esitas komisjon kõnealuse määruse ettepaneku imikutele ja väikelastele ning meditsiiniliseks eriotstarbeks ettenähtud toiduainete kohta. Kavandatud määrus asendab järgmised direktiivid:

— direktiiv 2009/39/EÜ eritoiduks ettenähtud toiduainete kohta (1989. aasta raamdirektiivi uuestisõnastatud versioon);

— direktiiv 92/52/EMÜ kolmandatesse riikidesse eksportimiseks ettenähtud imiku piimasegude ja jätkupiimasegude kohta;

— direktiiv 96/8/EÜ kehakaalu alandamiseks ettenähtud vähendatud energiasaldusega dieetid kasutatavate toiduainete kohta;

— komisjoni määrus (EÜ) nr 41/2009 gluteenitalumatusega inimestele sobiva toidu koostise ja märgistamise kohta.

2.6 Oma tegevusega kavatseb komisjon lihtsustada ja selgitada õiguslikke nõudeid, mis kehtivad vaid piiratud arvule toiduainetühmadele, ning koostada ühtse loetelu (ELi loetelu) ainetest, mida võib lisada kõnealusel ettepanekus käsitletud toiduainetele. Eelkõige on ettepanekuga kavas:

- kaotada „dieettoiduainete” kontseptsioon;
- luua uus üldine õigusraamistik, millel on selgelt ja täpselt määratletud rakendusala, mis katab vähesed hästi määratletud toiduainekategooriad, mis on olulised teatud toitumissalaste erivajadustega tarbijarühmadele;
- säilitada spetsiifilised meetmed kõnealuste oluliste toiduainekategooriate jaoks;
- töötada välja kõnealuste toiduainekategooriate koostisele ja märgistusele kehtivad üldeeskirjad;

— kõrvaldada liikmesriikide ja turul osalejate tõlgendamisraskused ja probleemid toidualase õigustiku eri sätete rakendamisel, lihtsustades õigusraamistikku;

- kõrvaldada teavitamise korraga seonduvad takistused;
- tagada, et sarnaseid tooteid koheldaks sarnaselt kogu ELis;
- kõrvaldada eeskirjad, mis on muutunud liigseks, ebajärjekindlaks või potentsiaalselt vasturääkivaks;
- luua ühtne õigusinstrument ainete tarvis, mida võib lisada kõnealusel ettepanekuga hõlmatud toiduainetele.

2.7 Erakorralised meetmed, mis on toodud komisjoni ettepaneku artiklis 6, on ette nähtud olukordadeks, mil kõnealusel ettepanekuga hõlmatud toiduained kujutavad endast tõsist riski inimtervisele.

Brüssel, 26. oktoober 2011

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON